

regarding further court proceedings, and expressing any demands regarding the consideration of the case itself. Indeed, Ukraine has already taken certain steps to strengthen the independence of the court and implement the independence of the court in reality. This is how we neutralized political influence and judicial activity, parliament and the President are removed from decision-making regarding the selection of judges, high salaries for employees of the judicial branch, transparent selection contests, etc.

Summing up the above, the principle of independence of judges is a mandatory condition of the rule of law in order to ensure all the rights and freedoms of the participants in the process. Ukraine confidently takes all steps to minimize the influence of other parties on judicial activity, to create favorable conditions for resolving disputes independently and impartially, and most importantly is to ensure quality protection of the rights and interests of the parties during the process.

References

1. Law of Ukraine: On the Judicial System and the Status of Judges of 02.06.2016 N 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/140219#Text> (date of access: 09.02.2023).

2. Kreytor V.A. Principles of civil justice and their system: the problem of modern theory and practice. Monograph. Kharkiv "Pravo". P. 417.

УДК 347.77(043.2); 34.05(043.2)

Савліва Н.О., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ямненко Т.М., д.ю.н., професор

ОСОБЛИВОСТІ ОХОРОНИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Питання охорони авторського права виникло наприкінці ХІХ століття, коли літературні та інші твори мистецтва почали використовуватися та розповсюджуватися закордоном, без попереднього погодження з автором.

Початковим елементом механізму системи міжнародної охорони авторського є Бернська конвенція (Паризький акт від 24 липня 1971 р.) про охорону літературних та художніх творів і Всесвітня (Женевська) конвенція про авторське право від 6 вересня 1952 р.

Бернська конвенція застосовується до більшості «класичних» об'єктів авторського права, проте, не приділяє спеціальної уваги найбільш новітнім об'єктам, як, наприклад, комп'ютерні програми. Однак країни-

учасниці цієї конвенції являють собою своєрідне міжнародне товариство з взаємної охорони авторських прав.

Слід зазначити, що коли визначається суб'єкт охорони, то використовують територіальний принцип, тобто надають перевагу країні походження твору (де твір було вперше опубліковано). Окрім того, максимальний термін охорони авторських прав охоплює все життя автора твору та 50 років опісля його смерті. При цьому знижено терміни охорони на переклади, кінофільми, фотографії й інші об'єкти, але країни-учасниці мають право встановлювати більш тривалі терміни [1].

Відповідно до п. 8 ст. 2 Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, учасницею якої є Україна, «інтелектуальна власність» включає права, які відносяться до: літературних, художніх і наукових творів; виконавчої діяльності артистів, звукозапису, радіо та телевізійних передач; винаходів у всіх сферах людської діяльності, наукових відкриттів; промислових зразків; товарних знаків, знаків обслуговування, фірмових найменувань та комерційних позначень; захисту проти недобросовісної конкуренції, а також усі інші права, які відносяться до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній та художній сферах [2].

Згідно зі ст. 37 Закону України «Про міжнародне приватне право» до правовідносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності застосовується право держави, в якій вимагається захист цих прав [3]. Таким чином охорона прав інтелектуальної власності у міжнародних приватних відносинах тісно пов'язана з особливостями національного законодавства певної країни.

Зауважимо, що вагомим вектором розвитку охорони авторського права в міжнародному приватному праві є налагодження співпраці в області створення договорів, які передбачають охорону інтелектуальної власності за межами держави її виникнення. Незважаючи на те, що договори не завжди досягали поставленої мети, проте в більшості випадків їх створення є ефективним і виправданим. Так поширення набули такі види взаємних зобов'язань: договори, що забезпечують правову охорону різних об'єктів інтелектуальної власності в різних державах; договори, що встановлюють міжнародні класифікації для різних об'єктів інтелектуальної власності; договори з охорони інтелектуальної власності, що визначають міжнародні стандарти з цього питання.

Важливо наголосити на основних правилах вирішення колізійних питань права інтелектуальної власності. Так, до виникнення та припинення майнових прав інтелектуальної власності, що підлягають державній реєстрації, застосовується право держави, де здійснена державна реєстрація зазначених прав; якщо виникають спірні

правовідносини, наприклад, у разі пред'явлення вимоги про відшкодування шкоди, сторони мають право домовитися до якого суду якої країни будуть звертатися; іноземні рішення з приводу наявності, дійсності і реєстрації прав інтелектуальної власності визнаються тільки в тому випадку, якщо вони винесені або визнані в державі, на території якої просилася охорона [4].

Наступним важливим документом в сфері охорони авторського права в міжнародному приватному праві є Паризька конвенція з охорони промислової власності (1883 р.), метою якої є забезпечення правової охорони результатів інтелектуальної діяльності, спрямоване на суттєве зростання якості товарів. Цю конвенцію застосовують до об'єктів прав промислової власності (винаходи, промислові зразки, торговельні марки, фірмові найменування, географічні зазначення, корисні моделі, захист від недобросовісної конкуренції). Безперечно, у Паризькій конвенції з охорони промислової власності містяться й інші положення щодо регулювання правовідносин, спрямованих на охорону прав інших об'єктів промислової власності (у т.ч. і промислових зразків, комерційних найменувань торговельних марок, назв місця походження, географічних зазначень) [5].

Новим для багатосторонніх міжнародних угод з охорони прав інтелектуальної власності є визначення принципу найбільшого сприяння, яке передбачає, що будь-які перевага, сприяння, пільга або імунітет, що надається учасником угоди громадянам будь-якої іншої країни, повинні бути негайно і безумовно надані громадянам усіх країн-членів з визначенням певних вилучень.

Принципово новими є положення Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (ТРИПС) щодо цивільно-правових, адміністративних та кримінальних процедур та засобів захисту прав інтелектуальної власності; попередніх заходів із захисту прав; спеціальних вимог щодо заходів на кордоні. Дієвість прийняття ТРИПС мала наслідком намагання винайти ще простішу процедуру запровадження міжнародних стандартів захисту прав інтелектуальної власності [6].

Слід виокремити, що уся міжнародна система охорони авторських прав прагне до формування й ефективного функціонування єдиних стандартів до забезпечення її прав. Проте через стрімкий розвиток технологій, виникають нові способи порушення норм міжнародного права у сфері інтелектуальної власності.

Підсумовуючи слід наголосити, що саме проблема охорони та захисту авторського права є одним з пріоритетних завдань у галузі вдосконалення законодавчої бази сучасних держав, тому закономірним буде прийняття нових та вдосконалення наявних нормативно-правових актів в цій сфері з метою ефективного реагування на порушення авторських прав.

Література

1. Бернська конвенція з охорони літературних та художніх творів від 24.07.1971 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_051.

2. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14.07.1967 року. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/MU67K05U?ed=1967_07_14.

3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. Ст. 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.

4. Ярослав Гришин та партнери. Охорона авторського права в міжнародному приватному праві. URL: https://gryshyn-partners.com.ua/47_ohorona_avtorskogo_prava.

5. Паризька конвенція з охорони промислової власності від 20.03.1883 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123.

6. Міжнародні договори України з питань інтелектуальної власності / [упоряд.: А.М. Горнісевич, С.М. Болелій]. Київ: Ін-т інтел. власн. і права, 2013. 442 с.

УДК 347.121.1(043.2)

Савченко В.О., к.ю.н., доцент,
Оксфордський університет, м. Оксфорд, Великобританія,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
м. Харків, Україна

ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

Наслідком російської військової агресії в Україні стало порушення основних прав людини. В результаті чого принципи цивільного законодавства стало неможливо застосовувати на окупованих територіях.

У ст. 3 ЦК України закріплено загальні принципи цивільного законодавства: 1) неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини; 2) неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом; 3) свобода договору; 4) свобода підприємницької діяльності, що не заборонено законом; 5) судовий захист цивільних прав та інтересів; 6) справедливість, добросовісність і розумність. Кожен із цих принципів було порушено під час військової агресії. Розглянемо порушення кожного з цих принципів.

1. Принцип неприпустимості свавільного втручання у сферу особистого життя людини. З одного боку, цей принцип передбачає захист свободи волі, яка невідемна від особистого життя людини. З іншого боку,